

a nočný hurhaj neušli pozornosti okoloidúceho kata a jeho paholkov. Zapojili sa do obrany krčmára, no bitka neutíchla. Až zásah mestskej nočnej stráže zlomil odpor kopáčov, ktorých uvrhli do mestskej väznice. Register obvinení kopáča Martina a jeho spoločníkov sa rozrástol o útok na úradné osoby. Akoby ani to nestačilo, kopáči sa v žalári navzájom zaviazali prísahou na sv. Prokopa a sv. Václava (vo výpovedi sa nezmenili, prečo si vybrali práve týchto svätcov), že sa krčmárovi kruto pomstia.

Súd sa uzniesol, že kopáči sa dopustili viacerých hrdelných trestných činov. Verejná poprava, ktorá v stredovekom Prešporku bola vzrušujúcim predstavením, sa však tentoraz nekonala. Na príhovor prešporského župana Juraja Rozhanovského a majstra

Trhovní či jarmoční zloději dokázali v ruchu, zmätku a tlačnici ukradnúť množstvo tovaru. Najčastejšie sa kradlo súkno, oblečenie, obuv, remeselnícke výrobky či náradie a v neposlednom rade aj potraviny, ovocie a zelenina. Veľmi výnosným bolo odrezávanie mešcov s peniazmi, ktoré sa kedysi nosili zavesené na opaskoch. Na takéto krádeže sa však odhodlali iba zloději, ktorí mali mimoriadnu zručnosť a dlhodobý cvik. Zloději sa ukradnuté veci snažili čo najrýchlejšie predať, a to najmä židovským obchodníkom či mestským krčmárom, ktorí na nakradnutom tovare tiež dobre zarabali.

Jarmočným zlodějom preto predstavitelia mesta oddávna venovali zvýšenú pozornosť. Pri spisovaní podozrivých si okolité mestá navzájom poskytovali informácie o ľuďoch

potvrdil oba výročné trhy a ďalej roku 1418 dovolil, aby sa v Prešporku konal každý utorok týždenný trh. Roku 1430 vydal privilegium o povolení ďalšieho jarmoku aj na predmestí pred Rybárskou bránou. Mal sa začínať 14 dní pred sviatkom Nájdenia Svätého kríža (3. mája) a skončiť 14 dní po ňom, takže trval skoro celý mesiac. Na tomto predmestí, nazývanom vtedy Dunajské Nové Sídliisko, panovník povolil aj konanie týždenných trhov, a to v stredu. Počet výročných trhov zvýšil Matej Korvín, keď roku 1472 povolil štvortýždňový michalský jarmok na predmestí pred Michalskou bránou mimo hradieb vnútorného mesta.

Na predaj určitého druhu tovaru boli vyhradené predajné stánky – krámy. Takéto sústredenie umožňovalo účinnú kontrolu a vyľučovalo, či aspoň obmedzovalo nečestnú

Tiene stredovekého MESTA

Každé stredoveké mesto malo profánne i sakrálné centrum, ale aj perifériu. Rozhodujúcu úlohu pritom vždy zohrávali ľudia. Bez nich by žiadne mesto nemalo ani charakter, ani identitu, bolo by len pustými a nezaujímavými kulisami. Ľudia ako nositelia duchovnej tradície vytvárali atmosféru mesta. Jej základným imperatívom bolo zachovanie mieru (*pax, frieden*) a z neho vyplývajúce dodržiavanie písaných i nepísaných pravidiel. Akékoľvek vybočenie z daného rámca sa považovalo za neprípustné, no trestnú činnosť to nezamedzilo.

ZOBRAZI CHUDÁCI A MEZÁCI BOU TRVALOU SUČASŤOU MESTSKÉHO KOLU OBILU

Kriminálne prostredie dávneho Prešporka

Konráda, ktorý bol najvyšším staviteľom cisárskeho veličenstva a zodpovedal za vtedajšiu rekonštrukciu hradu, ako aj na základe verejnej záruky 10 prešporských mešťanov súd obvinených omilostil. Trest zmenil na podmienený a mená mešťanov, ktorí sa za odsúdených kopáčov zaručili ctou a celým majetkom, boli zapísané do spomínaného súdneho protokolu.

Právo konať trh bolo jednou z najstarších výsad mesta. Trhy boli veľkým oživením spoločenského života, získali si veľkú obľubu miestneho obyvateľstva i povesných kupcov a obchodníkov. Dalo sa na nich nielen všeličo kúpiť, ale aj o veľa prísť, lebo boli jedinečnou príležitosťou pre rôznych špekulantov a zlodějov.

z podsvetia. Mená a opisy zlodějov sa zvykli v Prešporku vyhlasovať aj verejne.

Najstaršie ustanovenie o konaní výročného trhu, teda jarmoku v Prešporku je zakotvené v privilegii kráľa Ľudovíta I. z 20. januára 1344. Určuje sa v ňom, že jarmok sa má začať 7. deň pred dňom sv. Vavrinca (prípadal na 10. augusta) a skončiť 7. deň po ňom, takže vavrincecký výročný trh trval 15 dní. Roku 1385 potvrdila kráľovná Alžbeta právo na konanie druhého výročného trhu, ktorý sa začínal 8 dní pred nedeľou *Laetare* (ide o pohyblivý sviatok tri týždne pred Veľkou nocou) a končil 8 dní po nej. V tomto privilegii sa súčasne zaručovala mýtna sloboda pre obchodníkov navštevujúcich prešporské trhy. Kráľ a neskorší cisár Žigmund Luxemburský

konkurenciu. Búdy alebo stánky boli rozostavené v skupinách podľa príslušnosti k cechom, remeslám, živnostiam, zväčša boli drevené a len ojedinelo murované. Bolo však bežné, že niektoré druhy tovaru predávajúci rozložili iba na podložku alebo priamo na zem.

Týždenné trhy vo vnútornom meste sa konali vždy v utorok a sobotu a boli určené najmä na nákup a predaj potravín a zeleniny. Najväčším trhoviskom oddávna bolo Hlavné námestie. Spočiatku sa tu predávalo takmer všetko, roku 1370 však napríklad už trh s mäsom preložili na dnešné Primaciálne námestie, kde sa údajne nachádzalo až 40 mäsových pultov, zdanených bolo však len 17; vždy na Vianoce sa za ne odvádzalo